

og at det lykkedes at løse den Opgave, som den Gang forelaa.

Naar De nu spørger mig, hvorfor jeg ønsker at drage dette frem, siger jeg, at jeg vil drage en Parallel mellem det, som den Gang skete, og det, som sker nu. Thi nu er der ogsaa et stort Spørgsmaal, som har ligget for og har krævet sin Løsning, men det er min fulde Overbevisning, at der fra konservativ Side, fra det nuværende Højres Ledelse, ikke har været Spor af Plan med Hensyn til, hvorledes de have tænkt sig, at dette Spørgsmaal skulde løses, og det er saa langt fra, at man har udfoldet den allermindste Bestræbelse for at skabe en saadan fredelig Stemning blandt Vælgerne i Landet, at der derigennem kunde forberedes en Mulighed for at løse dette store og vigtige Spørgsmaal paa en i konservativ Henseende nogenlunde betryggende Maade. Man har tværtimod — trods den Planløshed, hvormed man i det hele er gaaet frem — gjort alt, hvad man har kunnet for at opretholde saadanne Modsetninger i vort Samfund, saadanne Stridigheder blandt Vælgerne, at man har gjort Spørgsmaalet mere og mere umuligt at løse. Det var den Politik, man slog fast ved det midlertidige Delegeretmøde i Sommeren 1896, den eksklusive Partipolitik, hvor man stillede det som Opgave, at nu skulde Højre være sig selv, nu gjaldt det at fjerne alle dem, som ikke vilde adlyde, som ikke vilde være med indenfor de saakaldte rene Linier, som man fandt at maatte betegne dem. Det er i Virkeligheden her, at Ondet bunder, det er herfra, det skriver sig, at en Løsning gennem Tiden ikke er bleven mulig. Man søgte kun at sidde inde med Magten uden Hensyn til, om man kunde udrette noget eller ikke. Man havde ingen Plan for, hvad man vilde udrette, man vilde kun dette: at være sig selv. Man slog det yderligere fast ved det Delegeretmøde, som holdtes i 1905, hvor man jo forberedte sig til det Folketingsvalg, som skulde holdes i Foraaret 1906. Og det, der da var Hovedsagen, var, at Partiet vedblivende kunde være sig selv, og det, det ganske særlig gjaldt om, var at bringe Regeringen og dens Parti i Mindretal her i dette Ting.

Og hvad var det saa for en Valgtaktik, man førte? Ja, det var den, at man satte to Kredse, som utvivlsomt tilkom Højre, over Styr ved en saare uheldig Ledelse. Man stillede Kandidater op efter Regelen: Kandidater i alle Kredse, saaledes at man i 8—9 Kredse skaffede

Sagens og sine egne allerværste Modstandere Sejr paa Regeringens og dens Partis Bekostning. Man stillede Kandidater op i henimod en Snøs Kredse, hvor Formaalet ikke var andet end dette at tælle Stemmerne. Og hvad var det, man derved naaede? Det var kun dette: at drive Kandidaterne til i de forskellige Retninger at udtale sig skarpere og mere radikalt, end de ellers vilde have gjort, naar man ikke havde baaret sig ad paa den Maade. Og hvordan stod det saa til med de konservative Kandidater paa dette Tidspunkt i de allerfleste Kredse? Jo, jeg fulgte denne Valgbevægelse med samme ufravendte Opmærksomhed, hvormed jeg i en Menneskealder har fulgt Valgbevægelser, men jeg har aldrig set et saadant Prøvekort af alle mulige Anskuelser, af alle mulige Opfattelser af de enkelte Spørgsmaal som det, Højres Kandidater den Gang omkring i Landet fremviste. Der var en saadan Mangel paa Overensstemmelse, en saadan Mangel paa Plan og Enhed i det hele, at det er ganske umuligt, at der paa en saadan Politik kan bygges noget som helst, der hører til en lykkelig Løsning i konservativ Henseende af noget eneste Spørgsmaal.

Derfor kan jeg godt være denne Parallel med det, der skete i 1894, bekendt. Jeg var den Gang saa lykkelig at have Medarbejdere, der vare loyale og trofaste; vi kunde tale Sandheden helt ud, og vi kunde den Gang naa et Resultat. Nu er der en Ledelse, som intet har kunnet udrette uden at svække sig selv. Og naar vi se det, der er sket i det andet høje Ting i dette Øjeblik, hvor det, efter at det er gaaet med denne Sag, som det nu er gaaet, synes at være Opgaven at sætte hinanden ud — den samme Taktik, der forøvrigt er fulgt ved saa mange Lejligheder ogsaa i denne Sal —, forekommer det mig, at saa længe det fortsættes, saa længe den Retning, der ellers havde saa mange Betingelser for at være den førende, ikke kan føre en anden Politik end den, her er ført, ikke kan lægge en ganske anden Vægt paa det, der skal være det samlende i et Land, da vi ere Børn af samme Moder, saa længe er der ikke Sikkerhed for, at noget Spørgsmaal kan løses paa konservativ betryggende Maade.

**Hyller:** Der er fra Regeringspartiets Side holdt mange og lange Lovtaler over Valgrettens Udvidelse til Kvinder og Tyende samt Ophævelsen af den privilegerede Valgret til Sogne- og Byraad. Men det